

Till Utbildningsdepartementet

Mottagare:

u.remissvar@regeringskansliet.se

u.s.remissvar@regeringskansliet.se

Vår referens: Katie Dodd Syk

Remissvar över promemorian Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet (Ds 2025:9)

Smartphone-Fri Barndom Sverige har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian *Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet* (Ds 2025:9). Organisationen är en ideell aktör som verkar för att barn ska ges möjlighet att växa upp utan smartphone och sociala medier under sina mest formativa år. Yttrandet baseras på erfarenheter från tusentals föräldrar, pedagoger och skollära runt om i Sverige samt på aktuell forskning om barns hälsa, hjärnans utveckling och digitala livsvanor.

Sammanfattning

Smartphone-Fri Barndom Sverige tillstyrker i huvudsak utredningens förslag om ett nationellt mobilförbud i skolor och fritidshem. Vi anser att förbudet bör gälla **hela skoldagen**¹, från det att en elev anländer till skolan tills hon går hem – inklusive raster, fritidshem och all vistelse inom skolområdet. Vi stödjer förslaget att skolor ska samla in elevers alla personliga digitala enheter – såsom mobiltelefoner, smarta klockor och andra uppkopplade enheter – i början av dagen. För en tydlig tillämpning krävs också en enhetlig **definition av vad som avses med en mobiltelefon**, vilket utvecklas under vår kommentar till avsnitt 5.1.

Smartphone-Fri Barndom Sverige föreslår i detta sammanhang även en tydlig normförändring: att en telefon för barn ska vara just en telefon – ett verktyg för att ringa och sms:a, utan kamera, spel, tillgång till internet eller underhållning. Denna definition ligger i linje med utredningens och skolministerns uttryckliga mål om att lagförslaget ska bidra till ett normskifte i barns och ungas användning av digital teknik. En sådan tydlig norm är en förutsättning för att skapa långsiktig förändring i både beteenden och förväntningar hos barn, vårdnadshavare och skolpersonal.

¹ Rapporten *Det syns inte – hur elever i mobilfri skola mår* (2025)

Övergripande synpunkter

Vi ser med stor oro på dagens ojämlika tillämpning av begreppet "mobilfri skola". I vissa skolor lämnas telefonen i väskan, i andra hos läraren inför varje lektion. Vissa skolor är mobilfria i klassrummet men tillåter mobilanvändning på rasterna eller på fritidshem. Denna splittring skapar otydlighet, ojämlikhet och belastar skolpersonal med administrativa uppgifter.

Vi anser att lagen måste formulera ett enhetligt mobilförbud för hela skoldagen, på alla skolor. Detta inkluderar raster såväl som tiden mellan lektionerna; som framgår av Dansk studien "A Ban on Smartphone Usage during Recess Increased Children's Physical Activity" (2021), ökade barns intensitet och frekvens av fysisk aktivitet under rasten när ett förbud mot smartphoneanvändning infördes. Barn med medicinska behov, självklart efter godkännande av elevhälsan, kan få undantag. Ansvaret för mobilförbud bör inte läggas på enskilda rektorer eller föräldraengagemang.

Förbudet bör också gälla **hela skolbyggnaden**, även om andra verksamheter (till exempel caféer eller kulturcenter) delar lokalen. Barn ska inte kunna kringgå regler genom att vistas i andra delar av byggnaden under skoltid då detta blir grund till konflikt och kontroller.

Vi anser att lagen bör ange att **smartphones inte ska förekomma överhuvudtaget i skolmiljön för elever under 14 år**. Skolor bör uppmuntras att **inte samla in smartphones**, utan istället ange att elever under 14 inte ska ta med dem alls. Detta är en tydlig signal till föräldrar om att smartphones inte är ett naturligt eller accepterat verktyg i ett barns vardag.

Samtidigt föreslår vi att lagen innehåller en **tydlig definition av vilka mobiltelefoner skolor ska ta emot och ansvara för**. Enligt vår mening ska skolor **endast hantera mobiltelefoner som saknar tillgång till internet, spel, kamera eller appar**. Smartphones – med högt värde, stöldrisk och distraherande inverkan – ska inte vara skolans ansvar att förvara. Detta för att undvika:

- Ökade försäkringskostnader och oklar ansvarsfråga vid skador eller förluster, en grov uppskattning om cirka 252 miljoner kronor per år i försäkringskostnader för hela landet²
- Administrativ börda för lärare och skolpersonal vid inlämning, förvaring och utdelning
- Förlust av undervisningstid och lärarresurser när personalen behöver agera tillsynsansvariga för elevers teknikanvändning

² Se bilaga för uträkning

- Den passiva distraktion som smartphones skapar bara genom sin närvaro resulterar i lägre kognitiv prestation^{3 4}
- Elevers upplevda ojämlikhet och prestationsstress kopplat till smartphonens modell eller skick

Vi föreslår därför att lagen sätter tydliga gränser för vad skolor ska ta emot – enbart bastelefoner och smarta klockor som inte omfattas av ovanstående problematik. Detta underlättar implementering och skyddar både personal och elever.

Vi vill även betona att ett nationellt mobilförbud tydligt ger skolledare höjd auktoritet – och minskar den press många idag upplever från både personal och vårdnadshavare när lokala lösningar måste förhandlas fram. Ett centralt regelverk skapar likvärdighet, trygghet och tydliga ramar – både för barn och vuxna.

Kommentar till avsnitt 5.1 Lagförslagets innehåll

Tillämpningen av begreppet mobiltelefon behöver förtydligas.

Vi delar uppfattningen att förbudet bör vara generellt och tillämpas under hela skoldagen. Men för att lagen ska få verklig effekt krävs en enhetlig och tydlig definition av vad som är en "mobiltelefon". Vi föreslår följande definition:

En mobiltelefon för barn ska vara just en telefon – ett verktyg för att ringa och sms:a. Den ska inte ha tillgång till internet, uppkopplade spel eller appar. Detta är en förutsättning för att skapa ett verkligt normskifte.

Tillämpningen i fritidshemmet behöver förtydligas.

I promemorian framgår att mobilförbudet ska omfatta även fritidshemmet, men det preciseras inte vilken åldersgrupp detta avser. Enligt skollagen⁵ erbjuds fritidshem till och med vårterminen det år barnet fyller 13 år, vilket motsvarar elever i årskurs F–6. För att undvika rättsosäker tillämpning föreslår Smartphone-Fri Barndom Sverige att detta tydliggörs i den fortsatta

³ Enligt forskning (Ward et al., 2017) påverkar smartphones barns koncentrationsförmåga negativt bara genom sin fysiska närvaro, även om de inte används. Därför bör smartphones inte överhuvudtaget förekomma i skolmiljön.

⁴ Thornton, B., Faires, A., Robbins, M., & Rollins, E. (2014).

Titel: The Mere Presence of a Cell Phone May Be Distracting: Implications for Attention and Task Performance

⁵ Skolverket. *Fritidshem – regler och ansvar*. Hämtad 2025-06-29 från

<https://www.skolverket.se/skolformer/fritidshem/regler-och-ansvar-i-fritidshemmet>

Enligt skollagen (2010:800) 14 kap. 7 § erbjuds fritidshem till elever från förskoleklass till och med vårterminen det år de fyller 13 år.

beredningen av lagstiftningen.

Tillämpning för elever med särskilda behov

Vi stödjer att undantag från förbudet bör kunna beviljas för enskilda elever med medicinska behov, efter individuell bedömning och godkännande av elevhälsan. Detta säkerställer att stödinsatser och hjälpmedel fortsatt kan användas på ett tryggt och ansvarsfullt sätt.

Kommentar till avsnitt 7.1 Konsekvensbeskrivning

Vi instämmer i att förbudet kan ha positiva effekter för studiero och trygghet. Det finns även ytterligare effekter som bör belysas:

- Enligt rapporten *Det syns inte - Hur elever i mobilfri skola mår*, får elever i genomsnitt 10 minuter längre sömn per natt, har 38 % högre sannolikhet att sova minst åtta timmar, tillbringar 33 minuter mindre per dag på sina telefoner för underhållning utanför skolan, samt upplever mindre negativa online upplevelser. Att ge barn ett digitalt andrum under hela skoldagen blir ett konkret sätt att skydda deras koncentration, sömn och sociala utveckling.
- Ett nationellt mobilförbud, tillsammans med ett tydligt förbud mot andra digitala enheter som avviker från enbart grundläggande funktioner för samtal och sms, bidrar till ett starkare normskifte. Det hjälper föräldrar att fatta beslut i linje med sina egna värderingar – och minskar det gruptryck som annars riskerar att påskynda införandet av smartphones och liknande teknik.

Avslutning

Vi välkomnar denna lagstiftning som ett steg i rätt riktning. Men för att skapa verklig förändring behöver lagen:

- gälla hela dagen, hela byggnaden, hela Sverige
- omfatta alla elever, F-9, inklusive fritidshem för elever upp till 13 års ålder, så att ingen otydlighet råder kring tillämpningen efter skoltid (undantag ges av medicinska skäl)
- bygga på en tydlig norm: barn under 14 ska inte ha smartphones alls
- förutsätta att skolor enbart tar emot mobiltelefoner som är just det – telefoner, inte underhållningsenheter

- ge skolledare ett starkt mandat och tydlig ansvarsfrihet för skador på eller hantering av dyra teknikenheter

Med vänlig hälsning,

Smartphone-Fri Barndom Sverige

Roksana Schnittger
Ordförande

Bilaga 1

Här är en tydlig uppställning som visar den beräknade försäkringskostnaden för smartphones i skolmiljö samt dess samhällsekonomiska konsekvens.

Post	Värde
Antal grundskolor i Sverige F-9	4 667
Genomsnittligt antal smartphones per skola	500
Genomsnittligt värde per smartphone	3 600 kr
Total smartphone värde per skola	1 800 000 kr
Rörlig försäkringskostnad per skola (3%)	54 000 kr
Total försäkringskostnad i Sverige	252 018 000 kr
Rörlig skatt från en medelinkomsttagare	108 000 kr
Antal medelinkomsttagare skatt som krävs	2 334